

Начало > Съдебни процедури > Наказателни дела > Съдебна помощ > Доказателства

## Доказателства

В тази част се прави обзор на правото на ЕС в областта на събирането на доказателства по трансгранични дела.

### Контекст

Премахването на граничните проверки в ЕС значително улесни свободното пътуване на гражданите на ЕС. Но това улесни и престъпниците да действат през граница.

Ето защо е важно държавите от ЕС да си сътрудничат ефективно за събирането на доказателства по наказателноправни въпроси.

### Право на ЕС

#### Актуално положение

Правилата за събиране на доказателства по наказателноправни въпроси в ЕС се основават на споразумения за „взаимопомощ“.

По-специално:

**Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси** на Съвета на Европа от 20 април 1959 г. и допълнителните протоколи към нея, плюс двустранните споразумения, сключени съгласно член 26;

**Конвенцията за прилагане на Споразумението от Шенген** и допълнителните протоколи към нея;

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A42000A0712%2801%29>

**Конвенцията от 2000 г. за взаимопомощ по наказателноправни въпроси между държавите — членки на Европейския съюз** и протокола към нея.

#### От 2017 г. нататък

От 22 май 2017 г. нататък събирането на доказателства в ЕС ще се урежда от Директивата относно европейската заповед за разследване.

Новата директива се основава на взаимното признаване и заменя съответните действия в посочените по-горе конвенции.

Тя ще се прилага между държавите от ЕС, които са обвързани от Директивата.

След приемането на Директивата **Рамковото решение относно европейската заповед за предаване на доказателства** от 2008 г. (което е с по-ограничено приложно поле) беше отменено с Регламент 2016/95 от 20 януари 2016 г.

#### Конвенцията от 2000 г. за взаимопомощ по наказателноправни въпроси

Конвенцията е **най-често използваният** инструмент за събиране на доказателства.

Тя обхваща взаимопомощта в области като:

снемането на показания от **заподозрени лица** и от **свидетели**,

използването на видеоконферентни връзки,

използването на **претърсване** и **изземване** за събирането на доказателства,

телекомуникациите.

В протокола към нея се съдържат правилата за получаването на информация относно **банкови сметки** и **банкови трансакции**.

#### Искане на взаимопомощ

Молещият орган може да се обърне към издаващия орган директно.

Освен ако изпълняващият орган няма основания да отхвърли искането, то следва да се изпълни възможно най-бързо и в срока, определен от молещия орган, ако това е осъществимо.

За да се осигури допустимостта на събраните доказателства, органите на изпълняващата държава трябва да изпълнят процедурите, специално посочени от органите на молещата държава, при условие че те не противоречат на основните принципи на правото на изпълняващата държава.

#### Директивата относно европейската заповед за разследване

Европейската заповед за разследване е съдебно решение, издадено или потвърдено от съдебен орган на една държава от ЕС, за извършването на процесуално-следствени действия в друга държава от ЕС с оглед събирането на доказателства по наказателноправни въпроси.

Директивата относно европейската заповед за разследване беше приета на 3 април 2014 г. Ирландия и Дания не участват в нея.

Целта на директивата беше да се въведе принципът на взаимно признаване, като същевременно:

се запазва гъвкавостта на правната взаимопомощ и

се защитават основните права.

Европейската заповед за разследване обхваща всички процесуално-следствени действия (освен създаването на съвместен екип за разследване).

Тя може да се издава във връзка с наказателни, административни или граждански производства, ако решението може да доведе до образуване на производство пред съд, компетентен по дела от наказателен характер.

Издаващите органи могат да използват европейската заповед за разследване, ако процесуално-следственото действие е:

необходимо,

пропорционално и

се допуска в сходни национални случаи.

Съгласно новата Директива процесуално-следствените действия трябва да се извършат от изпълняващата държава от ЕС със **същата бързина и степен на приоритет**, както при сходни национални случаи.

Процесуално-следствените действия трябва да бъдат изпълнени „възможно най-бързо“. В Директивата са определени срокове (максимум **30 дни**, за да се вземе решение за признаването и изпълнението на искането, и **90 дни**, за да се изпълни искането ефективно).

Държавите от ЕС могат да откажат да изпълнят искането на определени основания. Следните общи основания за отказ важат за всички действия:

имунитет или привилегия или правила за ограничаване на наказателната отговорност във връзка със свободата на печата,

потенциално накърняване на основните интереси на националната сигурност,

производства, които не са с наказателен характер,

противоречие с принципа *ne bis in idem*,

екстериториалност в съчетание с двойна наказуемост,

несъвместимост със задълженията, свързани с основните права.

Съществуват допълнителни основания за отказ за някои действия:

липса на двойна наказуемост (с изключение на списъка с тежки престъпления),

невъзможност да се изпълни действието (процесуално-следственото действие не съществува или не може да се използва в сходни национални случаи и няма алтернатива).

Последна актуализация: 22/01/2019

Тази страница се поддържа от Европейската комисия. Информацията на тази страница не отразява задължително официалната позиция на Европейската комисия. Комисията не поема никаква отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. За да се запознаете с правилата относно авторското право за страниците на ЕС, моля прочетете правната информация.